

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, 19.12.2013 r.

RPO-749453-V/13/KM

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan
Mateusz Szczurek
Minister Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

W ramach badanego wniosku skierowanego do Rzecznika Praw Obywatelskich pragnę przekazać następujące uwagi dotyczące uregulowania zawartego w *ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2013 r., poz. 950) - dalej „u.d.u.”*

Zgodnie z *art. 215 u.d.u.* krajowe zakłady ubezpieczeń i zagraniczne zakłady ubezpieczeń wykonujące działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tworzą ubezpieczeniowy samorząd gospodarczy. Na mocy *art. 216 ust. 1 u.d.u.* Polska Izba Ubezpieczeń (dalej „PIU”), jest organizacją ubezpieczeniowego samorządu gospodarczego, reprezentującą zakłady ubezpieczeń, o których mowa w *art. 215*, i które z mocy ustawy są członkami Izby, działającej na rzecz rozwiązywania problemów rynku ubezpieczeń w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 217 ust. 1 u.d.u. stanowi, że członkostwo w Izbie jest obowiązkowe i powstaje z chwilą podjęcia przez zakład ubezpieczeń, o którym mowa w *art. 215*, działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Warto podkreślić, na co zwracała uwagę także Polska Izba Ubezpieczeń, że rozwiązanie to rzadko występuje w porządkach prawnych innych krajów.

Na tle powyższej regulacji rysuje się więc wątpliwość odnośnie obowiązku zrzeszania się w ramach Polskiej Izby Ubezpieczeń przez zakłady ubezpieczeń wykonujące działalność na terenie kraju.

Zakłady ubezpieczeń tworzą samorząd gospodarczy, natomiast organizacja tego samorządu - PIU - wykonuje zadania samorządu określone w *art 220 ust. 1 u.d.u.* polegające na reprezentowaniu i podejmowaniu działań w celu ochrony wspólnych interesów członków Izby, współdziałaniu w zapobieganiu zagrożeniom rynku ubezpieczeń, kształtowaniu, upowszechnianiu i czuwaniu nad przestrzeganiem zasad uczciwej konkurencji i zasad etyki w działalności ubezpieczeniowej. Szczegółowy zakres zadań PIU został zaś określony w *ust. 2*, i obejmuje szeroko pojmowane reprezentowanie członków PIU, udział w opiniowaniu oraz współdziałanie w opracowywaniu regulacji prawnych, działalność edukacyjną i doszkalanie kadr ubezpieczeniowych, stwarzanie możliwości polubownego rozwiązywania sporów między członkami Izby. W ramach tych zadań dodatkowo PIU pełni funkcje związaną z gromadzeniem informacji o funkcjonowaniu rynku ubezpieczeniowego oraz tworzeniem i wykonywaniem informatycznych baz danych w zakresie statystyki ubezpieczeniowej.

Do ustroju takich zrzeszeń odnosi się *art. 17 ust. 2 Konstytucji* na mocy, którego w drodze ustawy można tworzyć również inne (niż samorząd zawodów zaufania publicznego) rodzaje samorządu. Samorządy te nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu ani ograniczać wolności podejmowania działalności gospodarczej.

W uzasadnieniu *projektu ustawy o działalności ubezpieczeniowej z 2003 r.* wskazano, że tak jak w uchylanej *ustawie z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej*, przynależność do PIU ma być obowiązkowa, a członkowie tworzą ubezpieczeniowy samorząd gospodarczy. Warto również dodać, że przepis prawny o obowiązku zrzeszania zakładów ubezpieczeń w PIU został wprowadzony do ustawy z 1990 r. w drodze nowelizacji. Z przebiegu prac nad projektem rządowym (druk 77 w Sejmie II kadencji) zakończonym uchwaleniem *ustawy z dnia z dnia 8 czerwca 1995 r. o zmianie ustawy o działalności ubezpieczeniowej, o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej - Kodeks handlowy oraz o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. Nr 96, poz. 478)* wynika, że zmiana ta została wprowadzona w trakcie prac parlamentarnych.

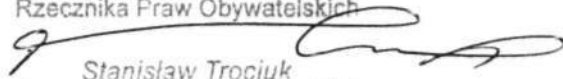
Z powyższych dokumentów nie wynika *ratio legis* rozwiązania dotyczącego obowiązku zrzeszania w PIU, przyjętego obecnie w art. 217 ust. 1 u.d.u., a poprzednio uregulowanego w art. 86 ust. 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej z 1990 r.

Natomiast na tle *art. 217 ust. 1 u.d.u.* rysują się wątpliwości natury konstytucyjnej. Charakter przymusowej przynależności zakładów ubezpieczeń w PIU może naruszać regulację odnoszącą się do innych rodzajów samorządów zawartą w *art. 17 ust. 2 Konstytucji*, a poprzez ingerencję w sferę swobody podejmowania działalności gospodarczej także *art. 20 i 22 Konstytucji* w zw. z *art. 31 ust. 3 Konstytucji*, ustanawiające gwarancję wolności działalności gospodarczej i określające dopuszczalne ograniczenia tej swobody przez ustawodawcę zwykłego.

W tym również przypadku obowiązek przynależności zakładów ubezpieczeń do PIU. korporacji o charakterze samorządu gospodarczego (izby gospodarczej) będącej reprezentantem rynku ubezpieczeniowego, wkracza w sferę konstytucyjnej wolności zrzeszania się określonej w *art. 58 ust. 1 Konstytucji*.

W świetle powyższych wątpliwości, działając na podstawie *art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.)* zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska co do tego, jakie jest obecnie uzasadnienie dla przymusowego zrzeszania się zakładów ubezpieczeń działających na terytorium kraju, w organizacji ubezpieczeniowego samorządu gospodarczego, którą jest Polska Izba Ubezpieczeń.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich